

De 100-Meter Club: Mythe of Werkelijkheid?

Noot van de redacteur: De geschiedenis van het duiken kan gekenmerkt worden als de zoektocht naar grotere dieptes en langere bodemtijd. Het sportduiken is daar geen uitzondering op. Tegenwoordig natuurlijk hebben we instrumenten zoals de menggastechologie en rebreathers die het goed opgeleide duikers mogelijk maken om beduidend diepere duiken te maken met wat gezien wordt als een acceptabel risico.

De situatie was echter heel anders aan het eind van de jaren 80 en in het begin van de jaren 90, toen het duiken met lucht de enige optie was en sportduikers verteld werd hun blootstelling aan een maximum diepte van 40-50 m te beperken, afhankelijk van de locatie en de duikorganisatie en decompressieduiken werden ten zeerste ontmoedigd.

Ondanks deze waarschuwingen waren er kleine groepjes 'vermete' duikers die zich op eigen risico dieper waagden, in sommige gevallen voor exploratie, maar in andere gevallen gewoon vanwege het recht erover op te scheppen. Om dat te kunnen doen, waren de duiker gedwongen te worstelen met de slopende gevolgen van stikstofnarcose, het gevaar van CNS zuurstofvergiftiging, wat kon leiden tot bewustzijnsverlies, maar daarnaast een verhoogde gasdichtheid leidend tot een opstapeling van CO₂. Tragisch genoeg liet een onevenredig aantal van hun het leven erbij.

Het was dan ook niet verrassend dat deze groepen de neiging hadden om hun diepe duiken in het geniep te doen om niet bloot te staan aan "blaming or shaming" of nog erger - dat minder ervaren duikers door hun toedoen hun noodlot tegemoet gingen. Hier neemt veteraan duikinstructeur en fictieschrijver Claudio Di Manao wat literaire vrijheid met deze amusante beschouwing van een van die groepen waarvan gezegd wordt dat ze vanuit Sharm el Sheikh opereerden. Om duidelijke redenen sanctioneert DAN Europe dit soort duiken niet.

Vroeger, in het begin van de jaren 90, terwijl er oorlog gevoerd werd tegen het kweken van inheemse, psycho-actieve planten in afgelegen wouden en hooglanden, zowel boven als onder zeeniveau, bevochten onderwater opleiders het recreatieve gebruik van het meest veel voorkomende gas in de atmosfeer. Ik heb het dan natuurlijk over stikstof.

In de tijd dat drijfvermogencompensatoren, ook bekend als 'Het Trimvest', nog maar pas geleden niet meer beschouwd werden als een instrument van de duivel, had nitrox, wat al gauw bekend zou worden als het voodooogas, de sprong van technisch naar recreatief duiken nog niet gemaakt en fantaserijke theorieën over stikstofnarcose circuleerden onder diepduikbroeders. De nabijheid van de woestijn, een grote inspiratiebron voor de mens, gaf aanleiding tot een unieke verzameling filosofen in Sharm el Sheikh, Egypte, die een beruchte club vormden waarvan het verhaal het waard is om verteld te worden.

Er was eens in Sharm el Sheikh een schoolbord bij de ingang van een bar, zo vertelt de legende ons. Het zag er uit als eentje die je vindt in een eetgelegenheid en die het menu van de dag laat zien, maar vreemd genoeg hing er altijd een duikcomputer aan. "Sarah: 103" was geen dure salade; het was het bewijs van toelating tot de Club. Haar naam, de diepte en de computer dienden als bewijs. Het betekende dat Sarah was toegelaten tot de 100-Meter Club. Om toegelaten te worden moest je naar een diepte van tenminste 100 meter duiken. Met lucht!!

In die gemeenschap, verblijvend tussen woestijn en de zee, was trimix nog niet aangekomen. Commerciële diepzeeduikers waren de enigen die trimix ademden en die mensen woonden op offshore platforms en waren niet bereid zich te mengen onder de menigte sportduikers. Diepzeeduikers deelden hun pareltjes van wijsheid slechts mondjesmaat en als ze dat al deden, vertrouwden ze op obscure, hermetisch afgesloten, literaire vormen van communicatie.

De gebruikelijke wet van het verspreiden van nieuws¹ in Sharm el Sheikh volgend werden slechts de meest verontrustende uitspraken in het geheugen opgeslagen en herhaald. Helium werd direct een verraderlijk gas, misschien zelfs explosief. Behalve het Donald Duck effect had helium geen andere leuke of bevrijdende eigenschappen. Maar het belangrijkste was: er was geen helium te krijgen. Destijds was er in Sharm el Sheikh een verbod in zwang betreffende het duiken dieper dan 30 meter en dat gaf brandstof aan de aarzeling onder de tech opleidingsintelligentia: "Gaan we trimix verkopen of diepduikcursussen?"

Leden van de Club waren ervan overtuigd dat in het warme, kristalheldere water van Sharm narcose alleen op grotere dieptes optrad. Hun mantra: "Ieder gas wordt minder dicht wanneer het in warm water ingeademd wordt!" Het principe had zijn eigen [wetenschappelijke basis](#), maar om op de verlangde dieptes te komen zonder invaliderende narcose op te lopen had het water van de Rode Zee 200°F moeten zijn: er zou helemaal geen water meer zijn! En natuurlijk zouden er geen duikers meer zijn. Hun subjectieve ervaringen deden een andere orale traditie ontstaan in de Club, hoewel daar in de wetenschap nog nooit

naar voren was gekomen, en wel: "Narcose wordt zwakker in condities met goed zicht." Nog iets anders wat ze geloofden, werd door een groot deel van de gehele duikgemeenschap gedeeld: "Narcose kan onder controle gehouden worden." En dit was het uitvloeisel ervan: "Door training kun je leren het onder controle te houden."

Het is allemaal een zaak van training

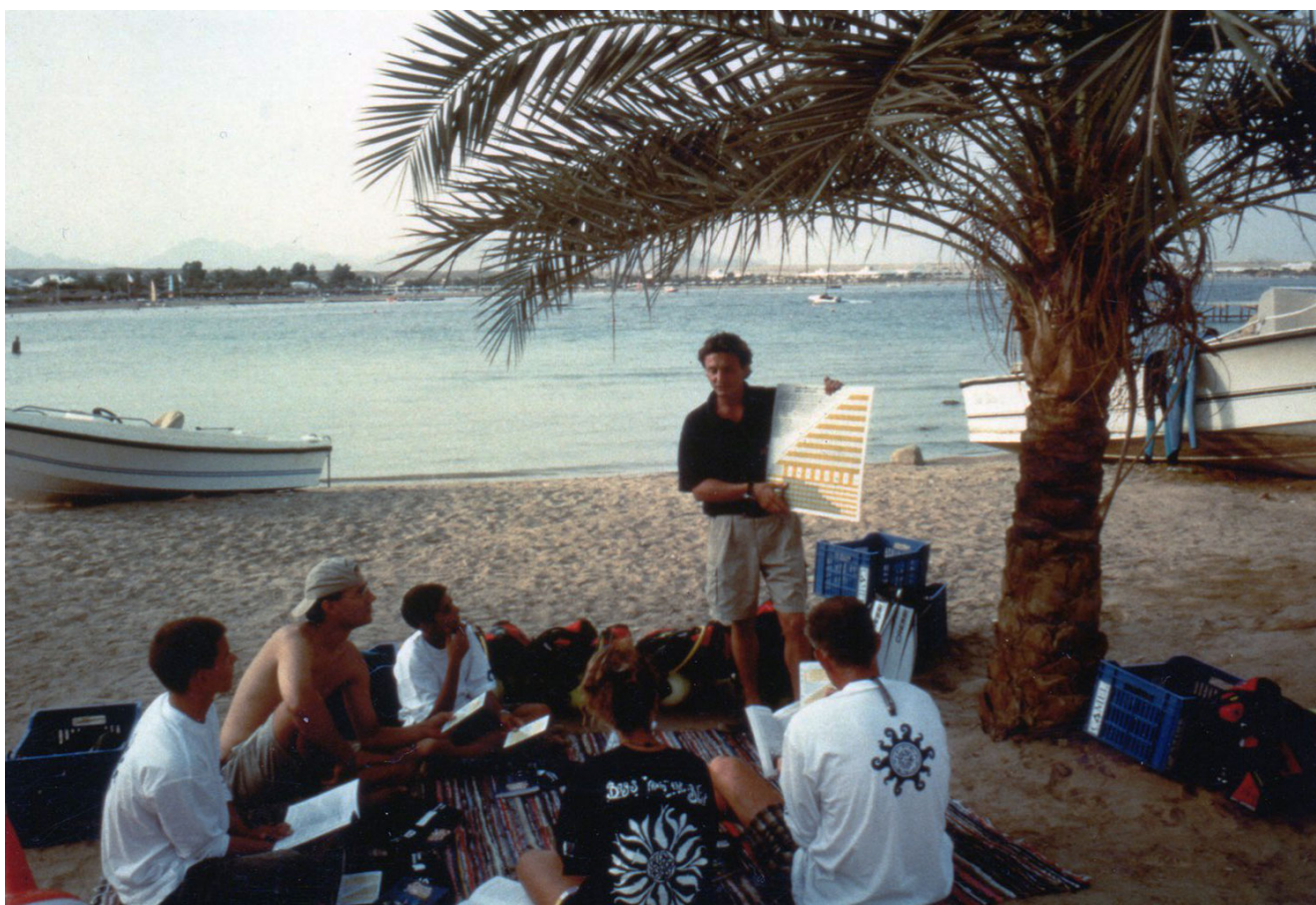
Uitgaan van het principe dat alcoholisten en drugsverslaafden hogere doses verdovende middelen kunnen verdragen, en aannemend dat er niet veel verschil bestaat tussen stikstof en een verdovend middel (inderdaad dat is er niet) begon het idee van narcosetraining zich te verspreiden. En bovendien namen ze aan dat om bestand te zijn tegen stikstof training vereist was, zowel boven als onder het oppervlak; onderwater door middel van steeds diepere duiken op lucht en aan het oppervlak door het juiste gebruik van psycho-actieve middelen. Het meest gemakkelijk te verkrijgen middel was de alom geprezen koolzuurhoudende, gele vloeistof. Een minder beschikbaar middel was een illegaal, stinkend kruid. Inname ervan moest strikt iedere avond tussen zes en 11 gebeuren en dan het liefst iedere dag in een grotere hoeveelheid. Clubleden legden zich toe op de voor de hand liggende training. In feite toonde een alcoholtest uitgevoerd door de hoofdarts van het Sharm el Sheikh hyperbare centrum bij lokale duikcentra op een ochtend om 8 uur, dat tenminste 10% van de staf zich in een voortdurende trainingsmodus bevond.

Maar terwijl de Club met succes helden en supporters aantrok – zelfs zo veel dat de beruchte bar bronzen plaquettes met de namen van de meest vermetele ervan op de toog zetten – begon het technisch duiken heel subtiel haar sportzuster te besmetten. Concepten van nitrox lesboeken werden onder de elite gelekt. En toen begonnen er vragen te komen over de mysterieuze verdwijning van clubleden. De concepten suggereerden dat het geen elektrolyse was. Wat had elektrolyse daarmee van doen? Wel, Sharm was een gemeenschap van vagebonden en daarom vol zeelieden. Een heleboel zeelieden geloofden dat een aluminium blik met een stalen bout erin in een heel korte tijd in zeewater zou oplossen.

Dat was niet het geval.

De eerste nitroxlesboeken verhaalden van een alarmerend effect van zuurstof op diepte. Maar omdat velen het overleefd hadden, kreeg een ander, gevaarlijk geloof een voet in de deur: dat zelfs zuurstofvergiftiging getraind en onder controle gehouden kon worden. Net als narcose. Zuurstof versterkt en verbetert allerlei prestaties! "Vraag maar aan mijn vrouw," zei een nitroxinstructeur in de hoop mij te overtuigen. (Noot van de redacteur: De oprichter van de International Association of Nitrox Divers (IAND), wat later de International Association of Nitrox & Technical Divers (IANTD) werd, herhaalt tot op vandaag deze claim: "Nitrox verbetert je seksleven!")

Laten we wel zijn, hoe kan zuurstof zo'n duivels gas zijn? Je moest gewoon de eerste tekenen van toxiciteit herkennen. Volgens de Club filosofie, ontwikkeld door het terloops lezen van de heilige teksten van de dag, inclusief Bret Gilliams boek over "Deep Air", reduceerde het verlagen van de ademhalingsfrequentie de gasopname. Het is duidelijk dat niemand de fout maakte om te denken dat het hier om een wetenschappelijk experiment ging, uitgevoerd (ironisch genoeg) door de persoon die later de maximale zuurstoftolerantielevels op PO₂ van 1.6 ATA stelde voor de technische opleidingsorganisatie waar hij mede-oprichter van was.

Als een geheim genootschap

Zodra er verschillende nitroxboeken waren gepubliceerd, startte de elite - duikcentrum managers en course directors - een inlichtingenoperatie die nog nooit eerder gezien was. Het begon met een reeks schendingen van de privacy. Erger dan Google en Facebook begon het sportduikestablishment met het doorzoeken de duikcomputers van hun staf. In sommige centra werden duikcomputers zelfs aan het eind van de dag ingenomen en soms ook zelfs bij terugkomst naar het werk na een vrije dag. Er waren onregelmatigheden en ontslagen, het schoolbord verdween uit de bar en net als andere onderdrukte zielen voor hen, doken de 100-Meter Clubleden onder en hielden op geheime plekken bijeenkomsten. Velen van

hen voelden zich gedwongen een tweede duikcomputer te kopen – een die nooit getoond zou worden. Nu, achtervolgd, gedroegen ze zich precies als een geheim genootschap; ze begonnen officiële data, natuurkundige wetten, gasdynamica en fysiologie te weerleggen. “Waarom waren er geen incidenten in de hyperbare kamer bij een partiële zuurstofdruk van 2,8?” vroegen ze.

Na me als vrijwilliger aangemeld te hebben als bediener bij een lokale hyperbare kamer, moet ik toegeven dat ik slechts een geval van zuurstofvergiftiging had gezien. Maar er werd een studie gepubliceerd over "[droge toxiciteit](#)" in een van de duiktijdschriften, die artikelen opnamen van deskundigen en specialisten. Er was nu niets meer aan te doen – de demonisering van diepduiken met lucht was al als propaganda ingeburgerd. Het systeem veranderde data, verwierp vrije wil en stelde een duikpolitie regiem in. Het had tweedeling en achterdocht in de gemeenschap ingebracht. Onafhankelijk experimenteren had een muilkorg gekregen. De enige conclusie die getrokken kon worden was dat de Trimix Lobby het systeem overgenomen had.

Maar met hun diepgaande geloof gingen de Clubleden door met het duiken in de afgrond, aangestoken door de passie van revolutionairen.

En toen ineens, stopten ze. En dat was maar goed ook. Alle lokale operators maakten zich zorgen over het hebben van Clubleden aan boord, vooral tijdens hun vrije dagen. Zij stortten zich alleen, of in tweetallen, de diepte in maar altijd alleen maar met andere leden. Ze maakten die duiken op dagen waarop alle lokale duikdokters hen adviseerden op hun vrije dagen droog te blijven en te desatureren. We gluurden een paar maal op hun computers. We verstopten die zelfs in een poging om hen te weerhouden te gaan duiken.

Beste Tom en Patty (Mount), als jullie nu dit artikel lezen, weten jullie nu wie die Aladin nitroxcomputers heeft laten verdwijnen, precies die, die zuurstoftoxiciteit zelfs over de limieten aangaven. We zouden ze op magische wijze aan het eind van de dag teruggeven. We wilden niet argumenteren of spioneren, maar we wilden vooral geen ongelukken aan boord! Het was geen grap om te moeten gaan zoeken naar een duiker die niet boven was gekomen. Uiteindelijk denk ik dat de Club dat op de een of andere manier begreep.

Een heel droevig ongeval als gevolg van een duik vanaf de kant overtuigde de groep er waarschijnlijk van dat zuurstofvergiftiging echt kon toeslaan lang na de eerste tekenen van tintelende lippen, tunnelvisie of die vreemde grijns die aan convulsies vooraf gaat. Het computerprofiel suggereerde dat de convulsies de duiker in de greep kregen op 60 meter op de weg naar boven vanaf een diepte van 100 meter.

Op een schaal van gelatinepudding tot koekjes, hoe doorbakken zie ik eruit?

Ik heb heel lang en diep nagedacht over de redenen waarom deze mensen hun leven in de waagschaal stelden om de afgrond te bereiken. Voor iemand als ik, die nog nooit lucht geademd heeft onder de fatale limiet van 66 meter (mijn diepste was 62 m) was dat onbegrijpelijk. Sommige leden waren doorgestaan met dieper dan 100 meter te duiken met het ademen van lucht, zelfs na de komst van trimix. Ik kon dat niet verklaren. Maar ik die tijd miste ik ook een heleboel andere zaken. Ik realiseerde me bijvoorbeeld niet hoe zij zichzelf en elkaar uitdaagden en ophitsten. Katy (laten we haar zo noemen), een Clublid met een goede reputatie, legde me dat uit.

"Ooit bevond ik me op die uitloper op de bodem van Shark Reef," zei ze. "Ken je die richel op ongeveer 100 meter?"

"Natuurlijk, ik ga daar iedere dag met onze klanten naar toe," antwoordde ik!!

"Oh yeah, ik vergat even dat je een watje bent."

"Ik ben een levend watje."

Ze gaf me een stijlvolle glimlach. Katy was een goed opgeleide zonderling.

"Er zwommen een heleboel haaien voor me. Ik had vrede met mezelf en het universum daar beneden, zittend op de uitloper. Ik wilde wel voor altijd op die plek blijven. En ik zou er ook gebleven zijn, maar toen gebeurde er iets," legt ze uit.

"Wat gebeurde er precies?"

"Ik kreeg plotseling een ongelooflijk visioen."

"Van een walvis?"

"Nee, niet echt"

"Een reuzeninktvis?"

"Nee"

"Wat dan?"

"Een roze olifant"

"Een olifant? Roze? Op 100 meter?"

"Ja. Een roze olifant."

"Ik snap het"

"Ik realiseerde me die dag dat ik eindelijk moest stoppen met mijn diepe luchtduiken", zegt ze resoluut.

Jarenlang heb ik grote twijfels gehad. Misschien had ze een reuzeninktvis gezien en gedacht dat het een olifant was? Jammer genoeg had ik geen enkel idee. Ik heb er geen idee van wat het is om op lucht naar 100 meter te duiken en ik heb er nooit naar verlangd dat uit te vinden. Maar ik ben er zeker van dat voor Katy en de anderen het meer was dan alleen maar opschepperij of hun hunkering naar de diepte. Als het alleen gegaan was om records en dodelijke uitdagingen zouden er niet zo veel vrouwen in de Club gezeten hebben. Vrouwen zijn minder opschepperig van mannen en dat is bijna een wetenschappelijke waarheid.

Waar ging het dan om?

Het ging waarschijnlijk om dat verdraaide gebruik van stikstof, het meest veel voorkomende gas in de atmosfeer. En vrijwel gratis. Ik begreep dat door het luisteren naar twee van mijn vrienden, die aan het discussiëren waren (ik zal hun namen niet nog een keer noemen). Eén van hun had de sprong naar 100 meter, op lucht natuurlijk, gewaagd tijdens een fun duik. De ander greep hem bij zijn vinnen en bracht hem weer naar boven. Alles was goed gegaan, maar de duiker die hem 'redde' gaf zijn vriend een uitbrander, die zich op deze manier rechtvaardigde:

"Je begrijpt het niet, het is een ongelooflijk gevoel."

"Doe me een plezier, makker. Als je jezelf echt niet kan bedwingen word dan high in de woestijn: het ergste dat daar kan gebeuren is dat je zand hapt. En niemand hoeft zijn leven in de waagschaal te stellen om jou veilig terug te brengen!"

Van alle verhalen die ik gehoord heb, is dit diegene die het hele universum van de 100-Meter Club omvat.

###

Epiloog: De 100-Meter Club kwam min of meer spontaan tot een einde, deels vanwege natuurlijke oorzaken. De bronzen plaquettes op de toeg van de bar, die onder andere de leden van de Club vereerden, zijn weggehaald. In plaats daarvan borrelde er een nieuwe religie met als dictum “Doe het correct” op uit de dieptes van de ondergrondse en ontheemde :”diepe lucht” shamanisme. Alle andere door water geïnspireerde religies hebben zich aangepast aan het nieuwe, wetenschappelijke dogma. Snel vooruit spoelen naar vandaag en de overlevenden van de Club zijn de geachte managers van verschillende duikcentra geworden en uitstekende koks. De duiker die bij zijn zwemvinnen op honderd meter werd opgevist is nu een instructeur trainer bij een belangrijke, technisch duikorganisatie. Ik twijfel eraan of hij zijn instructeur kandidaten wil vertellen wat hij op 17 november 1998 gedaan heeft.

Heb je een verhaal over de vroege dagen van “diep lucht duiken”, of ken je soortgelijke duikclubs? Als dat zo is, horen we graag van je. Stuur je verhaal of commentaar naar editor@alertdiver.eu.

Ironisch genoeg zijn de verschillende tech duikorganisaties het nog steeds niet eens over wat de limiet zou moeten zijn voor duiken met lucht gezien vanuit het gezichtspunt van veiligheid. Je kunt hun overwegingen lezen in [Techroes: Diepte, narcose en opleidingsorganisaties](#).

Voor meer over diep lucht en opleidingsstandaards lees ook: [Techroes: Diepte, narcose en opleidingsorganisaties](#).

Leer meer over het laatste wetenschappelijk onderzoek door DAN Europe over het onderwerp in het artikel [**Het meten van Inert Gas Narcose.**](#)

Wat is jouw relatie met diepte en narcose? [**Doe de test!**](#)